

PRAVLJICA O ČEVLJIH

Bilo je vroče poletno nedeljsko popoldne. V praznični mir se je zavila kmetija na Slemenu. Utrujena družina je počivala po trudapolnem tednu. Zdaj je tudi mati Marjana prišla do urice počitka. Usedla se je pod košato lipo, v prijetno hladno senco, kjer je na mehki odeji spala njena varovanka. To je bila hči edinka bogatega meščana, ki je bil Marjanin daljni sorodnik. Na vso moč so si njeni skrbni starši prizadevali, da bi se bleda in bolehná punčka okrepila. Ko so bili z njo na obisku, jim je Slemenščica predlagala:

»Pustite jo za dva meseca meni in bolje je, da ta čas ne hodite na obisk. Če bo kaj posebnega, vam bom že sporočila; zaupajte mi, saj sem vajena otrok!«

S težkim srcem so se starši ločili od edinke. Slemenščica se je zavzela za deklico, saj je vedela, kaj ji manjka. Višinsko sonce in čisti gorski zrak sta kmalu pordečila njena lička. Celodnevno bivanje in gibanje na prostem ji je vzbudilo tek, črn kruh, ječmenov sok, mleko in žganci so popravili njen od slaščic in drugih dobrot pokvarjeni želodček. Čeprav je bila na Slemenu šele poldrugi mesec, je že čisto druga!

Zamišljeno in s skrbjo jo je gledala Marjana.

»Kako v izobilju živijo nekateri otroci! Ta deklica je zasuta z igračami. Po vseh lepih in znamenitih krajih so jo že vodili starši. Nobene reči ni, ki bi je ne bila dobila, če si je je zaželela. Zdaj je osem let stara, a že naveličana vsega. Tudi šola ji je odveč. Kar smili se mi!«

Lotila se je je lahna drhtavica, misli so ji splavale nazaj v otroška leta... Iz spominov jo je predramila Ines (kje neki so dobili to čudno ime?), ki ji je zlezla v naročje in zaprosila:

»Tetica, povej mi pravljico, prosim. Povej mi tako, kot je še nisem slišala.«

»Dobro,« je rekla Slemenščica, – povedala ti bom prav takšno! Mislila pa si je: prav je, da kot pravljico poslušáš resnično zgodbo iz moje mladosti na kmetih. Rekla je: »Le dobro poslušaj!«

Marjanka je bila tako majhna deklica, kot si zdaj ti, samo da igrače ni imela nobene, pa tudi nobene nove obleke ne! Ponositi jih je morala za svojo pet let starejšo sestro Cilko. Rada bi se igrala z otroki, a ji je bilo nerodno, ker so ji otroci nagajali zaradi stare in prevelike obleke.

»Zakaj pa moram jaz vedno samo Cilkinе obleke nositi?« je nekoč jezno vprašala mater.

»Glej jo no, ali misliš, da jih bomo zavrgli, ko so pa še cele in dobre!« je rekla mati – in pri tem je ostalo. Ko je nastopila zima, je rekel oče:

»Seloncovega šuštarja bom naprosil, on zna šparat usnje. Meni in mami bo naredil nove čevlje, tudi Cilki; Marjanki bo pa poddelal Cilkinе, ki so še napol dobri.«

Marjanka je bila vesela, ko ji je čevljal meril nogo. Vsaj napol nove bojo, si je mislila. Toda Seloncu se je naredilo prečudno obuvalo: en čevlj ozek, dolg in na eno stran malce kriv, drugi pa krajši in širok, kot bi pohodil žabo.

»Zakaj si takó naredil?« ga je vprašal oče.

Selonc, sedeč na stolčku, je pogledal iznad očal in odvrnil:

»Ja, ravno dva taka konca sta še bila pa ni bilo treba načenjati cel kos usnja za

podplate. Saj za otroka je dobro, da le vodo drži!»

Grenko je jokala Marjanka. Zakaj je ravno ona tako nesrečna! Vsi se ji bodo smejali! Strašno jezna je bila na dedca, in ko je odhajal, mu je (skrivalj) pokazala dolg jezik. To sicer ni bilo lepo, a je ob tem vendar čutila nekoliko zadoščenja. Ko je obula tiste čevlje, oblekla Cilino obleko in pelerinco brez rokavov, ko ji je mati zavezala debelo križasto ruto, je želela samo še umreti. Debele solze so ji tekale po licih. Mati jo je tolažila:

»Potrpi, Marjanka! Pomladi bo birma, takrat boš pa čisto vsa nova!«

Pomlad je prišla. Sneg je kopnel kakor za stavo. Po sončni strani je bila že lepa suha pot in otroci iz vasi so hodili že bosí v šolo. Marjankin dom je bil pa na osojni strani in zato še ni smela hoditi bosa; a ko je prišla v gozdiček za hišo, je hitro sezula zoprne čevlje, jih skrila v listje in šla naprej v šolo kar po snegu, bosa. A nazaj grede čevljev v listju ni bilo več. Vse je preiskala – ni jih bilo nikjer! Kaj bodo oče rekli? je jokala vsa potrta. Skrivalj se je priplazila domov, da ni nihče opazil.

Marjanka je zbolela... Prehladila se je in ležala cel mesec. Ko je ozdravela se je že bližala birma; dobila je belo novo obleko in črne šolenčke. Ko ji je botra prinesla še rožasto svilen obleko in uhane, je bila Marjanka prvič v življenju srečna...

Toda tisti čevlji – vselej jo je speklo, kadar se je spomnila nanje. Le prehitro je spet nastopil mraz. Oče je ukazal:

»Marjanka, zdaj pa le prinesi čevlje, da jih bom premazal!«

»Saj jih ni,« je komaj izdabila Marjanka.

»Tako?« je rekel strogo oče. »Od kdaj jih pa ni?«

»Nekdo jih je ukradel, ko sem jih na poti v šolo spravila v listju...« je jokala Marjanka.

Mežnarjev dom na Jarčjem Brdu, kjer živi in ustvarja Anica Gartner (foto Janez Dolenc)

Oče jo je dolgo gledal, nato pa odšel brez besed. Čez čas se je vrnil in nosil v eni roki njene izgubljene čevlje, v drugi pa škatlo. Postavil je izgubljene čevlje pred njo in vprašal:

»No, ali jih poznaš?«

Marjanko je oblila rdečica.

»Ko mi je na pomlad zmanjkovalo stelje, sem šel v gozdček po listje in našel tvoje čevlje. Ni bilo prav, da si raje hodila bosa po snegu in potem hudo zbolela. Tako si se sama dovolj in še preveč kaznovala. Prav pa imaš toliko, da so ti stari čevlji dobri le za doma, zato sem ti za v cerkev in šolo kupil nove.«

Odkril je škatlo in v njej je Marjanka zagledala lepe nove čevlje. Planila je k očetu, ga objela in vsa v solzah presrečna klicala:

»Oče, vi ne veste, kako bom zdaj pridna!«

Ines je med pripovedjo spet zaspala in Marjana si je potihem rekla: »Ja, koga pa danes še zanimajo take pravljice! Glavno je, da se je deklica tako pozdravila in si opomogla. Kako bodo starši presenečeni in veseli, ko bodo čez dva tedna prišli ponjo!«

(Neobjavljeno)

LIPA SREDI VASI

Mogočna, častitljiva lipa si stara
in rod se za rodom ob tebi menjava.
Stoletja prešla so, ko si se rodila,
življenja vso težo z vasjo si delila.
Med vejami krošnje romani brstijo
in zgodbe, povesti ti v listju šumijo.

Naj usedem se podnjo, ko v cvetju dehti,
in pestri zrem film zaprtih oči,
ki kaže mi zgodbe preteklih rodov,
veselje, trpljenje teh kmečkih domov.
Vonj lipe cvetoče prevzame me vso –
ali naj vzamem v roke pero?

(Neobjavljeno)

ŽELJA

Dež, dež.
Nevihte in dež...

Sončni dnevi,
le kje ste ostali?
Ste črnih misli
se mojih zbali?

V srcu je mraz
in v čudni bolesi
dnevi moreči
me spremljajo zvesti...

Oblaki se temni
mi razmaknite,
zlatemu soncu
pot svetlo odprite.